

**ILM-FAN VA TA'LIMDAGI INNOVATION RIVOJLANISHNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

Adxamova Hurliqo Akmaljon qizi

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy Universiteti

1-kurs Yurisprudensiya talabasi

Telefon: +998918752114

E-mail: adxamovahurliqo@gmail.com

Annotatsiya: Hozirgi global dunyoda ta'lim sohasi jadal rivojlanmoqda, yangi zamonaviy vositalar va texnologiyalar, shuningdek, hali to'liq o'rganilmagan o'qitishning innovatsion usullari paydo bo'lmoqda. Buni ilg'or ta'lim texnologiyalari integratsiyasi, yangi o'quv dasturlarini ishlab chiqish, innovatsion g'oyalar va yondashuvlarni namoyish etuvchi misollar taqdim etishda ko'rishimiz mumkin.

Kalit so'zlar: Innovatsiya, innovatsion ta'lim, intellektual rivojlanish, radikal innovatsiyalar, modifikatsiyalangan innovatsiyalar, kombinatsiyalangan innovatsiyalar, tarmoq (lokal) innovatsiyalari, tizim innovatsiyalari, modul innovatsiyalari.

Annotation: In today's global world, the field of education is developing rapidly, new modern tools and technologies are emerging, as well as innovative methods of teaching that have not yet been fully explored. We can see this in the integration of advanced educational technologies, the development of new curricula, and the presentation of examples that demonstrate innovative ideas and approaches.

Key words: Innovation, innovative education, intellectual development, radical innovation, modified innovation, combined innovation, network (local) innovation, system innovation, module innovation.

Аннотация: В современном глобальном мире сфера образования стремительно развивается, появляются новые современные инструменты и технологии, а также инновационные методы обучения, которые еще не до конца изучены. Мы видим это в интеграции передовых образовательных технологий, разработке новых учебных программ, представлении примеров, демонстрирующих инновационные идеи и подходы.

Ключевые слова: Инновации, инновационное образование, интеллектуальное развитие, радикальные инновации, модифицированные инновации, комбинированные инновации, сетевые (локальные) инновации, системные инновации, модульные инновации.

KIRISH

Agar biz kelajak avlodning ilmiy salohiyatini oshirishga alohida e'tibor

qaratadigan bo'lsak, ikkita asosiy yondashuv mavjud: mavjud usullarni yanada takomillashtirish (yoki soddalashtirish) yoki zamonaviy texnikani o'zlashtirish. Yangi avlodning tez kognitiv rivojlanishiga qaramay, hozirgi ta'lim dasturlari, ilmiy tadqiqotlar va o'qitish usullari ularning ehtiyojlarini etarli darajada qondira olmaydi. Shu sababli, mavjud ta'lim amaliyotiga nafaqat o'zgartirishlar kiritish, balki ularni zamonaviy, innovatsion yondashuvlar bilan to'ldirish zarur ko'rinadi.

Ayrim hollarda ayrim fanlar yoki darsliklar yagona formatda qolib, o'quvchida cheklangan va yuzaki tushunchalarga ega bo'lib qoladi. Ushbu jarayonlarning samaradorligini oshirish uchun, bu mavzu bo'yicha nafaqat global, balki mahalliy tushunchalarni taqdim etish, ehtimol yetakchi mamlakatlarning ta'lim sohasidagi innovatsiyalarini ta'kidlash muhim bo'lishi mumkin. Shu bilan bir qatorda, amaliy misollar yoki o'quv videolari o'quv vazifalarini boyitib, ta'lim taraqqiyot bilan hamnafas bo'lishini ta'minlaydi.[1]

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Ilmiy va innovatsion faoliyatni rivojlantirish va qo'llab-quvvatlash borasida erishilgan yutuqlarga qaramay, hal qilinishi kerak bo'lgan bir qancha muammolar mavjud. Xususan, bugungi globallashtirish va raqamlashtirish davrida innovatsion hamkorlik mamlakat muvaffaqiyati uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega. Bunday hamkorlikni faqat ilm-fan yutuqlaridan foydalanish, ilm-fan taraqqiyotini mamlakat innovatsion rivojlanishining ajralmas qismiga aylantirish orqali amalga oshirish mumkin.

Ilmiy masalalar iqtisodiy o'sishga, turmush darajasini oshirishga, ijtimoiy muammolarni hal qilishga bevosita ta'sir qiladi. Prezidentning 2020-yil 29-oktabrdagi PF-6097-sonli qarori bilan tasdiqlangan 2030-yilgacha fanni rivojlantirish konsepsiyasida ilm-fanni rivojlantirish yo'lidagi 19 ta alohida vazifa belgilangan. Iqtisodiyotning real sektori tomonidan ilm-fanga yetarlicha e'tibor qaratilmayotgani, ilmiy-tadqiqot guruhlarining o'rtacha yoshiga nisbatan past e'tibor, fan va ilmiy faoliyatga moliyaviy mablag'larning yetarli darajada ajratilmagani ana shunday muammolardandir. Ushbu muammolarni hal qilish juda muhim va har tomondan har tomonlama va puxta o'ylangan yechimlarni talab qiladi.

Ta'lim sohasidagi innovatsiyalar, ta'lim sektori yoki o'quv jarayonlaridagi mavjud muammolarni hal qilish vositasi sifatida, boshidanoq yuqori samarali natijalarni kafolatlay oladigan usullar, uslublar va texnologiyalar bilan amalga oshiriladi. Ushbu innovatsiyalar odatda faoliyat yo'nalishi, kiritilgan o'zgarishlar tavsifi, o'zgarishlar ko'lami va paydo bo'lish manbasiga qarab toifalarga bo'linadi.[2]

Ta'lim tizimini boshqarishda innovatsiyalarning quyidagi turlari qoqqoqqo'llaniladi.

- Radikal ininnovatsiyalar
- O'zgartirilgan innovatsiyalar

- Birlashtirilgan innovatsiyalar
- Mahalliy innovatsiyalar
- Tizim innovatsiyalari
- Modul innovatsiyalari

Yosh avlod salohiyatini yuksaltirish har bir pedagogning eng muhim vazifalaridan biri sanaladi. Ular bilan yosh avlodning dunyoqarashiga mos ravishda shug'ullanish, o'z ona yurtiga chin mehr va vatanparvarlik tuyg'ularini tarbiyalash, shu asosda darslar tashkil etish, bilimni yanada oshirish, qiziqishlarini uyg'otish muhim ahamiyatga ega. Hozirgi vaqtda ijtimoiy-gumanitar fanlarning o'quvchilarning zarur bilim va ko'nikmalarni egallashdagi faolligini kuchaytirish maqsadi bilan yaqinlashishi ana shu vazifalarga hamohangdir. Yosh avlodning ertangi kunini milliy qadriyatlarimiz asosida shakllantirish, tariximizning qahramonlik epizodlari orqali o'z Vatani bilan faxrlanish tuyg'ularini shakllantirish, yosh avlodda kim ekanligimizni to'g'ri targ'ib etish ularning ertangi kuniga ishonch tuyg'usini uyg'otadi va tarbiyalaydi. kelajak kunga bo'lgan istak, bu bizning fikrlarimizning aniq belgisi bo'lib xizmat qiladi.[3]

"Innovatsiya" so'zi ("in-" "lik" va "novus" "yangi" degan ma'noni anglatadi) yangilikni kiritishni anglatadi. Bu so'z lotin tilida 17-asr o'rtalarida paydo bo'lib, yangi sohalarning paydo bo'lishini va bu sohada o'zgarishlarning paydo bo'lishini anglatadi. Innovatsiya, bir tomondan, innovatsiyalarni joriy etish jarayoni emas, balki innovatsiyalarni muayyan ijtimoiy amaliyotga aylantirish faoliyatidir. Innovatsion faoliyat uning to'liq rivojlanishi bilan bog'liq bo'lgan turli xil ishlarni o'z ichiga oladi va haqiqiy innovatsiyalarning paydo bo'lishini ta'minlaydi. Bugungi kunda "innovatsion ta'lim" o'z-o'zini takomillashtirishga qodir va uning barcha ishtirokchilarining har tomonlama rivojlanishi uchun shart-sharoit yaratuvchi ta'limdir, "innovatsion ta'lim" esa rivojlanayotgan ta'limdir.

Ta'lim sohasidagi innovatsiyalar quyidagilarga bo'linadi:

1. Yangi g'oyalar
2. Tizimlar yoki faoliyat yo'nalishlarini o'zgartirishga qaratilgan aniq maqsadlar
3. An'anaviy bo'lmagan yondashuvlar
4. Noan'anaviy aralashuvlar
5. O'qitish usullarini jalb qilish

Ta'lim tizimi yoki o'quv faoliyatida innovatsiyalarni amalga oshirish uchun resurslar va harakatlarni taqsimlashdan maqsad eng yuqori natijalarga erishishdir. Innovatsiyalarning o'ziga xos xususiyati ularning o'zgarishlarni amalga oshirish va boshqarish va nazorat qilishning moslashuvchan mexanizmini ta'minlash qobiliyatidir. Barcha sohalarda, jumladan, ta'lim sohasida ham faoliyatni tavsiflash uchun "innovatsiya" va "innovatsion faoliyat" atamalaridan foydalaniladi. Agar faoliyat qisqa

muddatli bo'lsa va ma'lum bir tizim xususiyatiga tayansa, faqat tizim ichidagi ayrim elementlarni o'zgartirish innovatsiya deb ataladi. Aksincha, agar faoliyat muayyan kontseptual asosga asoslangan holda amalga oshirilsa va uning natijasi muayyan tizimning rivojlanishi yoki o'zgarishiga hissa qo'shsa, u innovatsiya deb ataladi.[4]

Hozirgi vaqtda oliy ta'lim tizimida turli pedagogik innovatsiyalardan foydalanilmoqda. Ta'lim sifati va samaradorligini zamon talablari darajasida oshirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishiga aylandi. Ta'limning ustuvor yo'nalishlari, mazmuni, tuzilmalari o'zgarimoqda, yangi standartlar joriy etilmoqda, ta'lim sifati yanada yuqori bosqichga ko'tarilmoqda. Birinchi Prezidentimiz sifatida I.A. Karimov mustaqillik yillarida xalq ta'limi uchun barcha zarur shart-sharoitlarni yaratish, individual ta'lim strategiyasini amalga oshirish, ta'lim tizimida innovatsion faoliyatni rivojlantirish davlat siyosatining asosiy yo'nalishlaridan ekanligini ta'kidladi. Bugungi kunda fan, texnika va ishlab chiqarish sohalarining jadal rivojlanishi ta'lim tizimi xodimlari tomonidan ta'lim sifatini mazmunan yuksaltirish, innovatsion texnologiyalardan unumli foydalanishni talab qilish, har bir tizim xodimining mas'uliyat va majburiyatlarini oshirish, innovatsion texnologiyalardan foydalanishni taqozo etmoqda. ayniqsa o'qituvchilar.[5]

Zamonaviy ta'lim tizimining asosiy vazifasi – o'quvchilarga har tomonlama bilim berish, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda qobiliyatini rivojlantirish, ularda bilimga mustaqil chanqoqlikni shakllantirish, O'zbekistonning qudratli davlat sifatida ravnaq topishiga hissa qo'shish, o'z bilimini yanada yuksaltirishdan iboratdir. jismonan va ruhiy jihatdan sog'lom. Bu vazifalar birinchi navbatda samarali darslar orqali amalga oshiriladi. Tez texnologik taraqqiyot davrida murakkab texnologiyalar va innovatsiyalar erta yoshda bolalar hayotining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Ta'lim tizimi yoki o'quv faoliyatida innovatsiyalarni amalga oshirish uchun resurslar va sa'y-harakatlarni taqsimlashdan maqsad eng yuqori natijalarga erishishdir. Innovatsiyalarning o'ziga xos xususiyati ularning o'zgarishlarni amalga oshirish va boshqarish va nazorat qilishning moslashuvchan mexanizmini ta'minlash qobiliyatidir.[6]

Binobarin, jozibador va mazmunli o'qitish usullari o'quvchilarda o'z faniga va kasbiga bo'lgan qiziqish va qiziqishlarini rivojlantirish hamda faol tushuncha, tajriba va ko'nikmalarni oshirish imkoniyatini beradi. Bu ularning kelajak sari ilk qadamlari uchun zamin yaratadi. Bugun navqiron avlodga qaratilayotgan e'tibor va e'tibor qanchalik ko'p ekaniga e'tibor qaratadigan bo'lsak, mamlakatimizda ilm-fan rivojiga katta e'tibor qaratilayotgani, buni bugungi kunda jadal rivojlanayotgan fan-texnika sohalarining barcha jabhalarida e'tirof etgani, bu boradagi yuksak e'tiborimiz yuksak salohiyatimizdan dalolatdir. fikrlar.[7]

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, kelajak avlodlarimizning yuksak ma'naviy qadriyatlarini

tarbiyalash, ularning ijtimoiy-gumanitar fanlarning barcha jabhalarida muvaffaqiyat qozonishini ta'minlashda bilimli, malakali, fidoyi pedagoglarning ahamiyatini e'tirof etish zarur. Qolaversa, bu boradagi hamkorlikdagi sa'y-harakatlar yoshlarimizning har tomonlama yetuk insonlar bo'lib voyaga yetishida muhim ahamiyat kasb etadi. Mustaqil davlatda ta'lim tizimini shakllantirish va rivojlantirish, millat taqdiri va kelajagini ta'minlashdan maqsad buyuk ajdodlarimizning mazmunli ijodi va o'gitlarida, ulardan saboqlarimizda mujassam bo'lgan ilmiy asoslar va amaliy yo'llarni talab etadi. hayotimizda qo'llaniladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning O'qituvchi va murabbiylar kuniga bag'ishlangan tantanali marosimdagi nutqi. 1-oktyabr 2020 yil.
2. "Yangi O'zbekiston ostonasi maktabdan boshlanadi." Husan Nishonov. Ma'rifat gazetasi. 19- oktyabr 2020 yil.
3. www.uza.uz.-O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot vazirligi huzuridagi Samarali iqtisodiyot siyosat markazi rasmiy sayti. Мустаев, Р. Д. (2022). ИЗУЧЕНИЕ РЕЛЬЕФА МЕСТНОСТИ ПО КАРТЕ. IJODKOR O'QITUVCHI, 2(24), 100-121.
4. Мустаев, Р. Д., & Юсупов, Ш. Б. (2022). ТОПОГРАФИК ХАРИТА ҲАҚИДА ТУШУНЧА. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 2(10-2), 900-904.
5. Damirovich, M. R., & Saydaliyevich, U. S. (2022). POSITIONING NAVIGATION FROM SATELLITES TARGETING WITH TOOLS. O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 1(12), 978-983.
6. DAMIROVICH, M. R., IBRAGIMJANOVICH, T. I., & UGLI, K. N. K. (2021). The role of family, community and education in the development of patriotic spirit in youth. JournalNX, 7(1), 311-314.
7. Damirovich, R. M., Saydaliyevich, U. S., & Nosirkhonzoda, A. N. (2022). SOCIAL-PSYCHOLOGICAL BASES OF PROFESSIONAL ADAPTABILITY IN FUTURE MILITARY SERVANTS. JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH, 2(13), 462-465.